

[Første næstformand.]

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste første næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11.47.

28. møde.

Tirsdag den 19. november kl. 13.30.

Formanden: I skrivelse af 13. november anmoder ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen om, at der for tiden indtil 30. juni 1970 blandt folketingets medlemmer må blive valgt et nyt medlem til lønningsrådet i stedet for folketingsmand Svend Haugaard, der har ønsket at udtrædet af rådet.

Medlem af folketinget Ivar Nørgaard har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at modvirke indtrykket i vore nordiske nabolande af en svækkelse af den danske regerings vilje til at medvirke til opbygningen af en nordisk økonomisk union efter offentliggørelsen af de danske erhvervsorganisationers negative holdning til unionen?“

Medlem af folketinget Peter Jørgensen har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Har regeringen aktuelle planer om oprettelse af et teknologiministerium, subsidiært oprettelse af et sekretariat med den specielle opgave at fremme koordinering af undervisning, forskning og konsultation på de teknologiske områder?“

Medlem af folketinget Kai Moltke har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Hvad kan ministeren i forbindelse med den planlagte rationalisering inden for

DSB oplyse om omfang og termin for indskrækning og afskedigelse af jernbanepersonale uden tjenestemandstatus og om de forholdsregler regeringen overvejer for økonomisk og beskæftigelsesmæssigt at sikre fremtiden for de lønmodtagere, der på dette område eventuelt mister deres hidtidige indtægt og beskæftigelse ved DSB?“

Medlem af folketinget Kurt Brauer har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad har ministeren foretaget sig i anledning af de fra NATO-mødet i Bruxelles fremkomne forlydender om, at man inden for NATO har overvejet af-fyring af kernevåben over Østersøen som afskrækkelsesmiddel i tilfælde af konflikt med konventionelle våben?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

(Lovforslaget (nr. 69) findes i tillæg A. sp. 1619, fremsættelsen i tidenden sp. 1576).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Børge Schmidt: Det er tredje gang, jeg som ordfører er med til at foreslå en forlængelse af loven om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner, men det er femte gang, man nu på ny foreslår en forlængelse. Hver gang har ordførere og ministre udtalt deres tro på og forhåbning om, at nu var tiden næsten inde til, at den fiksering af udligningstilsvarene, som var tænkt som en midlertidig foranstaltning, blev afløst af en mere varig ordning.

Jeg er enig med ministeren, når han i sin skriftlige fremsættelse siger, at en endelig udformning af det, der skal afløse de nu-gældende regler, må ske i sammenhæng med løsningen af en række andre problemer, der for tiden er genstand for overvejelser. Og ministeren henviser i denne forbindelse især til ændringerne i opgave- og byrdefordelin-

[Børge Schmidt.]

gen i forbindelse med kommunalreformen. Med kommunalreformen må man vel regne med at udligningsproblemerne uden for hovedstadsområdet bliver løst på en tilfredsstillende måde.

Jeg går ud fra, at ministeren er enig med mig om, at der også efter 1970 vil være et særligt udligningsproblem i det storkøbenhavnske område. Det kan vel også siges på den måde, at erhvervsskattens afløsning især er et problem for hovedstadsområdet dels på grund af det særlige udligningsstilsvar mellem Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner, dels på grund af at ca. 15 mill. kr. af det samlede afløsningstilsvar på i alt 20 mill. kr. vedrører hovedstadsområdet, medens kun 5 mill. kr. udredes i de større byområder i den øvrige del af landet.

Det er almindelig kendt, at der for øjeblikket føres forhandlinger om en eller anden form for hovedstadsordning. Jeg er selv medlem af det arbejdsudvalg, hvor disse forhandlinger føres; jeg skal ikke referere fra forhandlingerne, blot ønsker jeg at sige, at det er min opfattelse, at de nuværende forhandlinger har en mere konkret form end ved tidligere forsøg på at skabe en hovedstadsordning. Om der så er grund til særlig optimisme, er det vanskeligt at sige. Denne gang er ud over de sædvanlige 22 omegnskommuner også Roskilde og Frederiksborg amter med i drøftelserne, og det kan antydes, at interesserne i hele dette område, når det gælder en særlig udligningsordning, ikke er særlig sammenfaldende — for at sige det mildt.

Jeg er ikke utilbøjelig til at mene, at et ministerord netop i dag måske kunne virke fremmende på disse forhandlinger. Jeg er naturligvis absolut tilhænger af, at vi i kommunerne længst muligt og allerhelst hele vejen skulle kunne klare problemerne selv, men en antydning fra ministeren om hans syn på dette problem ville måske være det, der på en god måde kunne bringe forhandlingerne videre frem.

Om selve problemet erhvervsskat tror jeg det er nødvendigt, at det siges, at erhvervsskatten i sin tid blev gennemført for at sikre en økonomisk udligning mellem erhvervs- og opholdskommunen. Man ville på den måde forhindre, at visse kommuner

blev yderligere attraktive for folk med høje indtægter og dermed blev et skattely. Det er rigtigt, at afløsningssummen nu, som følge af at beløbet har været uændret gennem alle forlængelser, er blevet stadig mindre i forhold til den kommuneskat, der opkræves, men det er ikke noget argument for at fjerne ordningen, uden at man sætter noget andet i stedet. Det dalende befolkningstal i København, ca. 100.000 færre indbyggere i løbet af de sidste 10 år, har gjort, at byen i endnu højere grad er blevet en erhvervskommune for folk, der bor i andre kommuner.

I egnsplanen for hovedstadsområdet havde man forudsat, at byudviklingen fortrinsvis skulle koncentreres om vestegnen, mens Nordsjælland skulle friholdes for større byggeleser. Men hvad er sket? Befolkningsudviklingen i de nordlige kommuner er steget langt stærkere end forudsat i planen. De nordlige kommuner har med lave skatteprocenter virket tiltrækkende, mens de vestlige kommuner ikke har haft de økonomiske midler til at fremme byggemodningen, til trods for at de opkræver deres skat med en større procent end nordkommunerne. Udviklingen i hovedstadsområdet er løbet fra det fikserede beløb. Kommuner i stærk udvikling eller kommuner, der har behov for en byfornyelse uden at have et tilstrækkeligt godt skattegrundlag, har brug for en tidsvarende udligningsordning.

Jeg erkender det vanskelige i på nuværende tidspunkt at ændre ved reglerne, og på mit partis vegne skal jeg anbefale forslaget om at forlænge loven i endnu to år.

Asger Jensen: Da mit partis ordfører, hr. Juul-Madsen, ikke kan være til stede på grund af sygdom, skal jeg gøre nogle få bemærkninger til lovforslaget.

Mit parti har jo i lang tid ønsket en endelig ordning på dette område, hvilket der har været arbejdet en del med, uden at man kunne finde frem til noget rigtigt, og det synspunkt har vi naturligvis stadig væk, men vi må erkende, at med den udvikling, vi nu står i med ændret opgavefordeling, med ændret byrdefordeling, da er det vel nok ikke det mest rimelige tidspunkt at træffe en nyordning, før man kender forudsætningerne for en sådan ordning.

Det er klart, som også den socialdemokra-

[Asger Jensen.]

tiske ordfører var inde på, at det hænger i høj grad sammen med, hvordan hovedstadsordningen kan blive. Det er jo ikke altid, det er helt umiddelbart indlysende, at det er udflytterkommunerne, der har råd til at betale det meste. Vi ved alle, at udviklingskommunerne godt kan være de dyreste, og der ses jo også en del af den foreliggende statistik over beskatningsprocenter; så det er ikke alt for klart, om det er det helt rigtige resultat, men der er på den anden side vel heller ingen, der mener, at det er muligt at stille et forslag til en bedre løsning i den overgangsperiode, vi nu står i.

Idet jeg også vil håbe, at der vil komme en klaring på hele problemet om hovedstadsområdet, så det virkelig giver et grundlag for, hvordan dette samarbejde skal finde sted, og hvordan de økonomiske byrder skal fordeles i dette område, kan jeg også tiltræde, at vi forlænger denne lov i to år, og så håber jeg, at vi ikke alene for hovedstadsområdet, men også for de andre områder i landet, der er tale om, får en endelig og solid ordning.

Holger Hansen: Mit partis ordfører, hr. A. Chr. Andersen, har ikke kunnet være til stede i dag, og jeg skal derfor på venstres vegne gøre nogle få bemærkninger om det foreliggende lovforslag.

Det er med nogen reservation, vi kan anbefale dette forslag. Vi finder, at denne lovgivning er foreldet og måske — som også tidligere ordførere har været inde på det — for visse kommuner direkte urimelig. Når jeg alligevel kan anbefale, skyldes det, at vi nu står umiddelbart foran en ændring af byrdefordelingen i forbindelse med kommunalreformen, og vi må give ministeren ret i, at tidspunktet for ændringer nu i denne lovgivning må være ubelejligt. Vi burde efter venstres opfattelse have ændret denne lovgivning for to år siden. Nu må ændringen altså vente, indtil den hele sag kan blive klaret under ét. Og det bør så

være sidste gang at vi har denne specielle lov til behandling.

Også hovedstadsområdet må jo med i reformerne, vore kommunalreformer, og også jeg vil gerne ved denne lejlighed efterlyse et ministerord desangående.

For de andre områders vedkommende uden for hovedstadsområdet, der er indbefattet i denne lovgivning, ja, da vil klaring vel komme automatisk i løbet af de halvandet år fra nu af og indtil 1970, hvor den nye kommunalreform skal være ført ud i livet for disse områders vedkommende, og hvor vi jo har fået løfte om, at også byrdefordelingen på disse punkter skal være afklaret.

På trods af disse reservationer vil jeg altså gerne anbefale lovforslaget til en hurtig behandling i tinget.

Niels Helveg Petersen: Mit parti stemte sidst for en forlængelse af denne lovgivning. Vi gjorde det uden begejstring og i en vis tillid til, at problemet måske kunne have været løst til i dag. Vi er imidlertid klar over, at tidspunktet ikke er til at ændre i loven — dels fordi byrdefordelingsspørgsmålet er til forhandling og til løsning, og dels fordi der foregår forhandlinger om en hovedstadsordning — og er af den opfattelse, at hvis ordningen skal forlænges, så må man forlænge den uændret, samt at eventuelle smålapperier på en ordning, der som denne i sig selv er et lapperi, kun vil gøre ondt værre.

Jeg skal ikke optage nogen stor diskussion om hovedstadsordningen, kun til ministerens orientering sige, at mit parti er tilhænger af, at folketinget om fornødent kommer og hjælper med at etablere et organ i hovedstadsområdet med virkelig autoritet til at gennemføre en stærk forbedring bl. a. af planlægningen i hovedstadsområdet. Jeg ønsker ikke, at ministeren skal være uvidende om dette synspunkt.

Jeg kan anbefale forslaget til hurtig behandling og vedtagelse.

Uhrskov: Det tredje Christiansborg er som bekendt 50 år gammelt, og det er vel ikke nogen særlig høj alder for en borg, men selv om den altså ikke er så gammel endnu, så har den alligevel ligesom fået et husspøgelse. Jeg tænker i den forbindelse på det stedse mere gustne genfærd af den i 1959 ophævede erhvervsskat, nemlig den midlertidige afløsningsordning, der lige siden fremsættelsen i december 1958 med et par års mellemrum er dukket op til revision for så at blive manet i jorden for endnu et par år.

Indenrigsministeren anmoder endnu en gang i lighed med sine forgængere igennem snart en halv snes år folketinget om atter for aller-, allersidste gang at forlænge loven om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner med yderligere to år. Denne midlertidige forlængelse af den snart 10 år gamle overgangsordning er næsten blevet et ritual, og det er næsten blevet et gribende ritual, men jeg har mine tvivl, om den slags er medvirkende til at styrke respekten for lovgivningsarbejdet i folketinget.

Bestemmelsen om skat til erhvervskommunen blev ophævet i 1959. Erhvervsskattens begrundelse i sin tid var den rimelige, at i ét bysamfund, der omfatter adskillige kommuner, er det sådan, at mange skatteyderere arbejder og tjener penge i én del af bysamfundet, nemlig i city i erhvervskommunen, mens de har bopæl i en af omegnskommunerne, i opholdskommunen, hvor de betaler deres kommuneskat. Sådan var det dengang, man havde erhvervsskatten, og den bymæssige udvikling, der har fundet sted i de sidste 10 år, har naturligvis medført, at antallet af mennesker, der dagligt udnytter de offentlige faciliteter i to forskellige kommuner, er vokset, samtidig med at de pågældende fortsat kun betaler kommuneskat i den ene kommune.

Erhvervsskatten var for det første et middel af yderst begrænset virkning med henblik på at udligne fordelene ved at bo i skattelykommunerne, og for det andet var den særdeles vanskelig at administrere. Endelig var den kun af væsentlig økonomisk betydning i nogle få, men store byområder. Erhvervsskattens formål — at hindre urimeligt skattely og at bidrage til centralkommunens udgifter til fælles bedste — det

formål står nu stadig væk tilbage efter disse mange år uden at være blevet tilgodeset.

Dengang man i 1958-59 ophævede erhvervsskatten, skønnede man, at den var af så stor økonomisk betydning i hovedstadsområdet og i 8 andre områder, at det ville være urimeligt at fjerne erhvervsskatten uden at sætte noget andet i stedet. Man beregnede dengang betydningen af erhvervsskatten for 1957-58 i den tids kroner, lagde 10 pct. på og fikserede tilsvarende udligningstilsvaret for Frederiksberg og Gentofte kommuner til Københavns kommune. Nettoresultatet af den tids beregning var ca. 40 mill. kr. til Københavns kommune og ca. 5 mill. kr. til de øvrige 8 centralkommuner i alt fra omegnskommunerne. Som følge af inflationens virkning og skatteprovenuets almindelige stigning i løbet af de 10 år tror jeg godt man kan tillade sig at kalde denne ordning for en stedse mindre skrædder i helvede. Man ophævede erhvervsskatten, fordi den var administrativt umulig, og fordi den ikke udfyldte udligningsformålet tilfredsstillende, bl. a. fordi dens skattesammenligningsgrundlag var for snævert.

I løbet af den sidste halve snes år er byernes struktur og omfang ændret radikalt. Ikke mindst København er som by betragtet vokset ud over nye kommunegrænser, og man har i dag et helt andet bælte af udviklingskommuner med store byggemodnings- og andre udgiftkrævende problemer, problemer, der vedrører hele bysamfundet og for så vidt hele samfundet. På samme tid er det sådan, at den for længst etablerede kødrand af skattelykommuner, som vi har haft hele tiden, er blevet endnu mere attraktiv for den del af skatteyderne, der har mulighed for at slå sig ned dér. Men den lov, der nu behandles, løser ikke og har aldrig skullet løse og kunnet løse byrde- og udligningsproblemerne imellem kommunerne, og dens betydning som et plaster på såret er hastigt svindende. Jeg tror, man kan betragte den i realiteten som et symptom på den manglende hovedstadsordning.

Det fremgår af meget, at nu skulle den hovedstadsordning komme, og det gør den formentlig da også, men der er jo noget, der tyder på, at hvis det er op til indenrigsministeren — og han virker måske ikke som

[Uhrskov.]

det svageste medlem af den siddende regering — ja, så bliver det nok en hovedstadsordning efter det såkaldte Bent Christensen-udvalgs tanker. Og hvis det bliver tilfældet, ja, så er det i hvert fald sådan, at dette kongeriges befolkning atter må konstatere, at folketingsflertallet ikke er på højde med, endsigse forud for samfundsudviklingen.

Jeg vil gerne her — selv om det ikke er diskussion om byrdefordeling — rejse det spørgsmål, om der egentlig er nogen som helst rimeligt grund til, at den samme indkomst skal beskattes forskelligt fra kommune til kommune. Er det virkelig sådan, at den enkelte kommunes økonomiske ansvarlighedsforhold ikke kan sikres på anden måde end gennem en ulighed over for loven?

Da folketinget — for fjerde gang, tror jeg — i oktober 1966 behandlede forlængelsen af loven om erhvervsskattens afløsning, var det den daværende indenrigsminister, hr. Hans Hækkerup, der var så ærlig — jeg ved ikke, om jeg kan sige så frisk — at han ved den lejlighed, hvis jeg må komme med et kort citat, sagde om denne lov:

„Jeg har reelt ingen forudsætning for med det kendskab, jeg har, at bedømme, om ordningen er helt urimelig, eller om ordningen nærmer sig noget rimeligt, men en umiddelbar betragtning gør jo, at tvivlen melder sig.“

(Folketingstidende 1966-67, 1. samling, sp. 538).

Jeg skal ikke bebrejde hr. Hans Hækkerup, at han dengang sagde det, som formentlig de fleste mente, og som formentlig de fleste mener i dag, og som jeg vel også kan gå ud fra at indenrigsministeren inderst inde mener om denne lov. Jeg vil blot endnu en gang påpege, at det er ikke styrkende for befolkningens tillidsforhold til folketinget, når man forlænger love, over for hvilke man har den holdning, jeg har citeret.

Hr. Niels Helveg Petersen mente i december 1966, da loven sidste gang var til forlængelsesbehandling, at folketinget næppe én gang til kunne afvente udviklingen og forlænge loven. Det mener han nu. Og hr. Enggaard og hr. Hastrup ønskede dengang at fritage de omegnskommuner, hvis skatteprocent lå over centralkommunernes, for afløsningstilsvaret. Skulle loven forlænges, ville det være urimeligt — som hr. Niels

Helveg Petersen sagde — at „lapper på lapperiet“. Det var tilfældet dengang, og det er tilfældet nu, men det er naturligvis nemmere at se sådan noget, når man er kommet i regering, end når man er i opposition.

Med disse — om jeg så må sige — positive bemærkninger vil jeg på SF's vegne afvente en eller anden form for bevisførelse i udvalget for rimeligheden af netop disse 45 mill. kr. og ikke et større eller på anden vis beregnet overførselsbeløb fra omegnskommunerne til bykommunerne, inden vi kan tage stilling.

Sigsgaard: Forslaget her er jo noget af det i dette ting, der er mest regelmæssigt, for det kommer helt stabilt tilbage hvert andet år og vidner om, at regeringen ingenting har gjort ved den økonomiske udligning kommunerne imellem — og det gælder, hvad enten regeringen er socialdemokratisk eller borgerlig.

Sidst jeg var ordfører i denne lovgivning, anbefalede jeg, at man ikke stemte for forlængelse, og det vil jeg gøre igen. Deri ligger der bl. a. en protest imod at lade tingene udvikle sig så tosset, de vil, uden at man vil gribe ind, for det er jo det, man gør her. Begrundelsen for ingenting at gøre, specielt med hensyn til hovedstadsområdet, har hver gang været, at nu var man lige ved at finde frem til en ordning af udligningen i hovedstadsområdet, og der har jo, hver gang vi har diskuteret denne lov, siddet så det ene, så det andet udvalg og diskuteret på lokalt plan en kommende hovedstadsordning. Hver gang har jeg sat et spørgsmålstejn ved, om det overhovedet skulle være muligt at blive enig om det økonomiske på lokalt plan, og det er man jo altså heller ikke blevet hidtil. En sådan enighed forudsætter nemlig, at de særligt begunstigede kommuner frivilligt skulle give afkald på nogle af deres privilegier til fordel for de fattige kommuner, ikke blot centralkommunerne, men også væstkommunerne. Det er helt uacceptabelt, at velhaverne i Gentofte slipper med en skatteprocent på 9,8, medens Herstederne og Gladsaxe, hvor mange skatteydere er dårligere stillet, må opkræve 15 og 16 pct. Vi kan simpelt hen ikke være bekendt at opretholde en sådan ordning.

[Sigsgaard.]

Man kan jo så undre sig over, at folk, der dårligt har råd til at betale de høje skatter i udviklingskommunerne, ikke flytter til rigmandskommunerne; hvorfor gør de ikke det? Så kunne de jo leve højt på de høje indkomster, der findes i disse rigmandskommuner. Det er der måske også nok mange, der har lyst til; det kan de bare ikke, for velhaverkommunerne sørger for at føre en sådan politik, at de undgår at få alt for mange tilflyttere med små indkomster. Man gør det bl. a. på den måde, at de rige kommuner koncentrerer sig om at bygge dyre parcelhuse, som er aldeles uoverkommelige at bo i for almindelige mennesker, men hvor det måske oven i købet kan være en fordel at bo for mere velstående på grund af den boligpolitik, der er flertal for i dette ting. På den måde sikrer man fortsat sine små skatteprocenter, man undgår stigende sociale byrder. Derfor er altså hovedparten af befolkningen henvist til at bo i visse bestemte områder omkring de større byer, og dér bliver skatteprocenterne og de sociale byrder og alt muligt andet dyrt, alt for dyrt.

Nu taler man igen om forhandlinger i hovedstadsområdet, og hr. Børge Schmidt var på socialdemokratiets vegne inde på, at det nu ligesom så lidt bedre ud end før, at der nu måske var udsigt til et positivt resultat. Jeg husker ikke nøjagtigt, om de ord blev brugt, men det var vist meningen i, hvad der blev sagt. Så vidt jeg ved — og jeg har ligesom hr. Børge Schmidt sæde i det udvalg, der behandler spørgsmålet i hovedstadsområdet — er der ikke så meget som et tilløb til en udligningsordning; tværtimod er man i forhandlingerne jo gået uden om den sag som katten om grøden. Der er, så vidt jeg ser, ingen grund til optimisme.

Nu efterlyser man her fra flere sider et ministerord; det blev også efterlyst alle de andre gange, vi har behandlet sagen, og vi har fået ministerord, endda, har vi syntes, forholdsvis dristige ministerord. Jeg tror, den tidligere minister flere gange ligesom har antydnet, at hvis nu ikke — og det var især hovedstadskommunerne, det drejede sig om — hvis de nu ikke i løbet af ganske kort tid fandt frem til en ordning, så skulle han komme med hammeren og ordne dem. Og man havde det indtryk, at det drejede sig om få måneder. Det blev sagt flere gange,

men der skete jo ingenting, for; man kan ikke blive enig; man kan ikke forvente, at disse velstående kommuner sådan ganske frivilligt skal give afkald på deres privilegier. Der skete ingenting, der skete heller ingenting fra ministerens side. Ministerord har vi haft en del af, dem har vi hørt nok af i denne sag; jeg efterlyser i stedet for ministerhandling.

Hr. Niels Helveg Petersen var inde på, at smålapperier i denne sag måske kun gør ondt værre. Se, det er jeg ikke så sikker på at man vil synes i Herstederne og i Ballerup f. eks., hvor skatteprocenten er henholdsvis 15 og 16,4. Det må forekomme urimeligt for indbyggerne i de kommuner, at deres kommune skal betale til København, hvis skatteprocent er 13, altså væsentligt lavere. Så kunne man måske sige: ja, men lad så de kommuner slippe, der har en skatteprocent højere end centralkommunens. Men det er nok heller ikke acceptabelt, at centralkommunen mister noget af afløsningstilsvaret, for centralkommunerne er jo, i hvert fald set på en smule længere sigt, i den situation, at de bliver fattigere og fattigere. Deres befolkningsfordeling ændrer sig i ugunstig retning, ugunstig for så vidt angår det økonomiske i hvert fald: flere og flere ældre, større og større sociale byrder; derfor vil det ikke være nogen acceptabel løsning.

Jeg skal derfor henstille, at man — og nu ser det jo ud til, at man alligevel får et udvalg, hvis man følger SF's ønske derom, og det er jeg tilfreds med — i det udvalg overvejer en lille ændring, sådan at afløsningstilsvaret overtages af staten, når skatteprocenten i den pågældende forstadskommune er mindst 2 højere, end den er i modtagerkommunen. Det ville gøre forlængelsen af loven noget mere acceptabel for de dårligst stillede af de involverede kommuner. Et sådant ændringsforlag ville jeg meget gerne bede om man overvejer, og det vil jeg støtte.

Det kan ikke medføre, at vi vil støtte lovforslaget som sådant; dertil har det været fremsat for mange gange her i tinget, dertil er der gjort for lidt for at råde bod på de forhold, der ligger til grund for det.

Indenrigsministeren (Poul Sørensen): Jeg takker alle de ordførere, der har erklæret sig villige til at medvirke til forlængelse af

[Indenrigsministeren.]

loven i de 2 år, der er tale om. Jeg er ganske klar over, at det er ting, som man i virkeligheden burde have gået dybere ind i, hvis ikke vi var i den situation, at vi nu skal tage hele spørgsmålet op til samlet beskuelse ud over hele landet og hermed selvfølgelig også hovedstadsområdet.

Hr. Børge Schmidt og andre har været inde på det store problem om et hovedstadsråd eller en hovedstadsordning. Det ligger jo til behandling, som også ordførerne har sagt, og jeg skal ikke komme ind på det. Jeg mener ikke, det vil fremme de forhandlinger, som er i gang og vel meget langt fremme, at vi begynder her at beskæftige os med det, i hvert fald ikke for mit vedkommende. Jeg kan udtrykke håbet om og troen på, at man nu nærmer sig den afslutning, som vi burde have haft for nogen tid siden.

I hvert fald er der det lyspunkt i det for mig at se, at på nuværende tidspunkt arbejder man i højere grad med et hovedstadsområde, der svarer til vor tid, end man gjorde før i tiden. At de 3 amter sammen med de 2 hovedstadskommuner erkender, at de for så vidt på udviklingsområdet er en enhed, betragter jeg som en meget stor fordel, og det er mere vidtskuende end de ting, vi tidligere har talt om.

Jeg takker for de udtalelser, der er faldet, og jeg er glad for, at vi kan få loven forlænget i disse 2 år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om fremme af forskning og produktudvikling i erhvervslivet og fremme af kontakten mellem erhvervslivet og forskningen [af K. B. Andersen m. fl.].

Valgt blev: *Bøgholm, Knud Bro, Havnstrup Clemmensen, Jørgen Jensen, Arne Christiansen, Johan Philipsen, Ib Thyregod, Dagmar Andreassen, Jørgen Andersen, Lindgård Rasmussen, Jørgen Peder Hansen, K. B. Andersen, Lysholt Hansen, Anker Jørgensen, Kampmann, Ivar Nørgaard og Morten Lange.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 20. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Ophævelse af regler om administrativ frihedsberøvelse, ophævelse af indtægtsgrænser for adgang til børnebidrag og udvidet adgang til hjælp til forsørgelse af børn i hjemmet).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af afskrivningsloven.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om investeringsfonds.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om indskud på etableringskonto.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om museumsbaner.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om tilskud til de offentlige veje.

8) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

Mødet hævet kl. 14.04.

29. møde.

Onsdag den 20. november kl. 13.

Formanden: Medlemmer af folketinget J. O. Krag, Victor Gram, Jørgen Peder Hansen, Per Hækkerup, Frode Jakobsen, Søren B. Jørgensen, Niels Matthiasen, Kjeld Olesen, Orla Pedersen og Søgaard har meddelt mig, at de ønsker skriftligt af fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om vigtige dele af landets udenrigspolitik.

Det er meddelt mig, at *Svend Haugaard* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Svend Haugaard har vedkommende gruppe udpeget *Else-Merete Ross*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at *Poul Dam* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af valgretsaldere til folkettinget m. fl. forslag. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Poul Dam har vedkommende gruppe udpeget *Uhrskov*, som herefter er valgt.

Det er meddelt mig, at *Krog Hansen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Krog Hansen har vedkommende gruppe udpeget *Uhrskov*, som herefter er valgt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (J. O. Krag): Hermed har jeg den ære for folkettinget at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om vigtige dele af landets udenrigspolitik.*

Dette forslag kan ikke være udtømmende for den udenrigspolitik, der bør føres. En række vigtige elementer i en samlet dansk udenrigspolitik er ikke nævnt, f. eks. et videregående nordisk samarbejde, betingelserne for medlemskab af NATO, danske

bidrag til nedrustningsforhandlingerne og debatten herom, stillingtagen til Vietnamkrigen og til kravet om, at de hidtil frugtesløse fredskontakter ændres til egentlige fredsforhandlinger med en udvidelse af de forhandlende parter, bl. a. med repræsentanter for Vietcong, en nærmere præcisering af tidspunktet for, at den danske u-landshjælp når det foreløbige mål: 1 pct. af nationalindkomsten.

Socialdemokratiet har altså ikke i forslaget til folketingsbeslutning søgt at inddrage hele udenrigspolitikken, men kun en del af denne, således som den bl. a. blev fremdraget under den udenrigspolitiske debat den 31. oktober dette år.

Under denne debat valgte regeringspartierne en rent taktisk behandling for at undgå at tage stilling til forslagernes indhold. Da man trods dette måtte stemme om forslaget, valgte alle tre regeringspartier at stemme imod trods den faktiske overensstemmelse mellem socialdemokratiets forslag og den radikale ordførers tale — altså et udpræget eksempel på dobbelt-tungethed.

Argumentationen om, at forslagene strider mod socialdemokratiets udenrigspolitik, som den hidtil har fundet udtryk, er urigtig.

Den socialdemokratiske regering gjorde over for NATO og de enkelte NATO-regeringer en kraftig indsats for at få kontrolrådspasordningen ophævet. Herigennem er betydelige lempelser i denne ordning opnået, bl. a. for personer, hvis rejse tjener kulturelle og kirkelige formål.

Spørgsmålet om at oprette et privat handelskammer i Østtyskland har ikke politisk karakter, men er af praktisk natur. Ønsket om at fremme samhandelen med Østtyskland vil bl. a. gavne landbrug, fiskeri og frugtavl og er formentlig fælles for partierne.

De øvrige punkter blev begrundet under folketingsdebatten og taler i øvrigt for sig selv.

Det er socialdemokratiets håb, at vi nu kan opnå en saglig stillingtagen fra regeringspartierne side og helst en enstemmig vedtagelse her i folkettinget.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.